

RUXANDRA CESEREANU

A PHANTASMA KREATÍVÍRÁS-MŰHELYEK

A Phantasma Képzletkutató Központban (Kolozsvár, BBTE, Bölcsészkar) eddig hét kreatívírás-műhelyt kezdeményeztem és vezettem: kettőn versekkel (2002–2003, 2006) kettőn pszichedelikus zenével (2007, 2012), ötön prózával (2008, 2009, 2012, 2014, 2015), egyen pedig filmforgatókönyvvel (2014-2015) foglalkoztunk.

Az első műhely (2002–2003) az onirikus és delirikus versre összpontosított. Szombatonként (a műhely opcionális volt, így nem járt érte jegy vagy kredit) olyan szerzőket tárgyaltunk a diákokkal, mint Gherasim Luca, Ilarie Voronca, (a szürrealista korszakában alkotó) Virgil Teodorescu, Paul Păun, Dimitrie Stelaru, Constant Tonegaru, Gellu Naum, Leonid Dimov és Vintilă Ivănceanu. A cél a delírium egyes technikáinak elmélyítése volt a felsorolt szerzők egy-egy közösen kiválasztott versében, majd a résztvevők helyben elvégzendő feladatként kapták egy vers megírását egy megadott témában, az adott műhelyen elemzett költő technikáját követve. A kísérlet izgalmasnak bizonyult, mivel a versek többségében a résztvevők megpróbálták végletekig vinni a dekonstruált szerzők látomásait. Sikerként könyveltem el, hogy Gherasim Luca, Gellu Naum vagy Leonid Dimov kiváló imitátoraira leltem – egyesek még naumosabbak vagy dimovosabbak voltak, mint a híres szerzők (micsoda paradoxon!), nemcsak azért, mert a résztvevők mimézisre való fogékonysága annyira figyelemre méltó volt, hanem ezek átvihetősége, a delírium eszméjének alkalmazhatósága miatt, amely megmozgatta a diákokat.

Eleinte nyilván elmagyaráztam a résztvevőknek a delíriumvers egyik modelljét egy számomra

Utanra bar

Azt javasoltam, ezen óhajtott pszichedelikus automatikus írás idejére kapcsolják ki a tudatot, és a zenei energiát írás által alakítsák át kreatív energiává.

kedves metafora, az elsüllyedt, elárasztott tengeraltjáró használatával.¹ A résztvevők vagy teljesen azonosultak ezzel a metaforával, vagy pedig az elmagyarázott modell legalábbis elméletileg elfogadhatónak tűnt számukra. Mindenképpen sikerült megfelelniük az elvárásoknak és kibontaniuk a delírium technikáját a vizsgált szerzők műveiben. Majd ezen megértések megkoronázásaként (többé-kevésbé sikeres) delirikus verseket követtek el maguk is az elismert költők stílusában, megadott témára (többszörös személyiség, belső hangok, egzotikus utazás, szerelem, tébolyda, düh, csalóka látomások meglesése kulcslyukon keresztül). Ezen első szakasz utolsó kreatívírásműhelyén a résztvevőknek versbe kellett vinniük saját elsüllyedt és elárasztott tengeraltjárójukat, minden témabeli megkötés nélkül. Igaz, az ez alkalommal született versek (amikor a szabadság teljes volt), nem voltak feltétlen sikerültek. A meglepetés azonban teljesen más oldalról ért: az az ötletem támadt, hogy megkérjem a résztvevőket, elemezzék saját versüket, ekkor pedig egy seregnyi mánia és neurózis került felszínre, amelyek ezeket a szövegeket ihlették. A csúcspont akkor következett be, amikor még ezek mellett arra szólítottam fel a résztvevőket, hogy emeljék ki saját delíriumukra jellemző neurózisukat – a hatás felért egy pszichodráamáéval!

2006-ban újrakezdtém a kreatívírásműhelyt, szintén a delirikus és onirikus versről, viszont más szerzőkkel, mint első alkalommal: ezúttal Nora Iuga, Nichita Stănescu, Angela Marinescu, Mircea Cărtărescu, Judith Mészáros és jómagam (mint kísérlet-határeset) voltunk terítéken. Míg 2002–2003-ban állandó jelleggel kb. 10 diák vett részt a műhelymunkában (bár eredetileg 17-et választottam ki), a második kísérleten eredetileg 22 résztvevő volt, akiknek fele bírta ki a végéig. Az első, ismerkedős műhelyen bemutattam a résztvevőknek (akárcsak 2002–2003-ban) a delírium megnyilvánulását és a delírium technikájára építő vers szerkezetét. Akárcsak előző alkalommal, most is az elsüllyedt és elárasztott tengeraltjáró metaforáját használtam. A következő találkozáson a fent említett költők konkrét szövegeivel dolgoztunk, a versek kényszeresen visszatérő témáit elemezve és a kulcsfontosságú sorokat meghatározva. Majd minden alkalommal a diákoknak „készíteniük” kellett egy verset megadott számú verssorból (legalább 11, legfeljebb 30 sorból, rím nélkül, kizárólag kisbetűvel és központozás nélkül írva), adott idő alatt (ez fél órától egy egész óráig terjedt).

A kreatívírásműhely harmadik kiadása a korábbiakhoz (2002–2003 és 2006) képest különleges és rizikós kísérletről szól: szövegalkotás pszichedelikus zenére. A résztvevőkkel való első találkozón párhuzamot vontunk a sámáni és az alkotói transz között. Míg a sámán transzállapota olyan extázistechnika, amelynek segítségével szellemekkel kerül kapcsolatba (halottakkal, természeti szellemekkel, mitikus vagy fantasztikus állatokkal, istenségekkel), vagy misztikus eligazításként működik, kétféle vezető útként – a pokol vagy a paradicsom felé, a pszichedelikus transz nem vallási, misztikus aktus, hanem szigorúan alkotói. Megdolgozott, kiváltott transzállapot (vagy inkább fél-transzállapot), de ami csak alkotói, ez esetben irodalmi értelemben vett megszállottságot feltételez. Vajon, kicsit erőltetve, beszélhetünk-e pszichedelikus automatikus írásról? Azt javasoltam, ezen óhajtott pszichedelikus automatikus írás idejére kapcsolják ki a tudatot, és a zenei energiát írás által alakítsák át kreatív energiává.

De vajon a transz (vagy ez esetben féltransz) valóban kiváltható-e egy szándékos cselekedet és a zenei energiával telített állapot ötvözésével? A pszichedelikus transz esetében nem merül fel a rituális halál és az ezt követő feltámadás (mint a sámáni transz esetében). Ugyanitt vezérlő szellemekről sem beszélhetünk. Van azonban egy apróság, amely kapcsolatba hozhatja a sámáni transzot a pszichedelikussal: egyes

samanisztikus népeknél a sámándob szerepe világosan meg van jelölve – egyes ceremóniákon a dobot úgy használták, hogy a ritmusára a sámán eljusson a világ közepére, vagy repüljön, és ugyancsak a ritmusára térjen vissza a való világba. Ebben az értelemben a pszichedelikus zene által előidézett transz valóban úgynevezett Qaumaneq-et, avagy megvilágosodást eredményezhet. A kifejezés eszkimó nyelven van, és a sámánra (vagy a sámán tanítványára) vonatkozik, aki transzállapotban megmagyarázhatatlan tüzet vagy egy fényes alagutat érzékel, amely arra készíti, hogy másképpen érzékelje az őt körülvevő dolgokat. Azt javasoltam, hogy a kreatívírás-műhelyen részt vevők úgy használják az adott zenét, mint egy spirált. Én magam, amikor korábban pszichedelikus zenére írtam, saját módszert találtam a (fél)transz előidézésére: egy se nem lefele, se nem felfele mozgó spirált képzeltem el, egy olyant, amely mindig egy szinten forog. Nem akármilyen spirálról volt szó, hanem egy olyanról, amilyenek egy kerengő dervis táncát képzeltem el. Természetesen egy pszichedelikus zenére alkotó kreatívírás-műhelyt a pszichedelikus kifejezés értelmében is kell venni: mint a lélek egyik megnyilvánulását. A pszichedelikus zenét, kanonikus meghatározása szerint, a transzállapotban vagy drogok fogyasztásakor megjelenő képek és hangok ihletik. Mit jelent pontosabban a pszichedelikus állapot: az érzékektől való megfosztottság, érzékelések gyors váltakozása, szinesztézia és főleg módosult tudatállapotok.

Azért, hogy ehhez az értelemez minél közelebb kerüljünk, az első, pszichedelikus zenére alkotó kreatívírás-műhelyen az észak-amerikai indiánok szakrális zenéjét javasoltam meghallgatásra (a féltransz esetleges kiváltásának eszközeként). Mivel lényegében ez rituális zene, a sámánokra jellemző rítusokat őrzött meg magában. Később olyan együttesek pszichedelikus hangzásaira írtunk szövegeket, mint a Pink Floyd, a King Crimson, a Genesis, a Yes, a Van der Graaf Generator, a The Doors, a Nirvana, a Dead Can Dance, a Muse.

A pszichedelikus zenéből és versekből inspirálódó írásműhelyeken született szövegeket a Phantasma honlapján lehet megtekinteni, itt a legérdekesebb szövegek szerepelnek (a cím www.phantasma.ro).

A negyedik kreatívírás-műhely prózára összpontosított. 2008. március 1. és 2009. július 13. között egy olyan műhelyt indítottam és vezettem, amely az *Ezeregyéjszaka meséi*ben tetten érhető narrációval foglalkozott. Az *1001 nap és éjszaka* című műhely általában szombat délelőttönként zajlott a kolozsvári bölcsészkaron, két-három órán keresztül, és majdnem ötszáz napig tartott. A műhelyt egy tíznapos táborral zártuk 2009 júliusában, a Polul Cultural Cetate központban. A kézirat utolsó simításait egy háromnapos minitáborban végeztük el 2010 júliusában, ugyanott. A kísérletet Amerikába is „exportálták”, mivel 2010. szeptember 22–24. között Andrei Codrescu és Dave Brinks mesei minifesztivált szervezett (*The 1001 Nights Story-Telling Festival in New Orleans* címmel) román és New Orleans-i mesélőkkel.

Az *1001 nap és éjszaka* kreatívírás-műhely eredményei így foglalhatók össze: a) 16 diák vett részt, többségükben a Világ- és Összehasonlító Irodalom tanszékről, és emellett időszakosan két különleges meghívott (Bukarestből és Constanțăról); b) több mint száz mese született, amelyekből a kiadandó kéziratban 94-et tartottunk meg (4 közösen írt, 6 kétkézes – azaz két szerzős – és 84 egyéni alkotás).

A műhely célja olyan mesék létrehozása volt, amelyek technikájukban és stilisztikailag rokoníthatók és hasonlóak az *Ezeregyéjszaka meséi*hez, már „megkötött” – a történetfüzér szövegében már létező – szereplők kidolgozásával, de nagyon minimális „kottával”, amely megengedte új történetek kidolgozását.

Az elbeszélői konvenciót szintén megtartottuk: egy első, „anyameséből” indultunk ki, amely mintául szolgált a következő meséknek. Ezeknek tematikus áthidalásokra

volt szükségük, hogy a mesék sora természetes módon kövesse egymást. Az új mesegyűjteményben nem Sahrazád, hanem húga, Dunjazád a központi szereplő, illetve egyik rabszolganője, Rashazád (ez a szereplő nem létezik az *Ezeregyéjszakában*, kitalált alak), ők a mesélők, akik a narratív rítust létrehozzák, ugyanakkor hivatásos hallgatók is. Mellettük egy harmadik mesélő, Sáh-Zemán király is felbukkan, a híres Sahriár király testvére – utóbbit Sahrazád éjszakai mesélési rítusokkal próbálta eltántorítani további szüzek megölésétől. A mimézis szintjén, az *1001 nappal és éjszaka* prózaműhelyen azt az elvet követtük, hogy a kísérleti jelleggel íródott mesék három explicit célt szolgáljanak: a cselekmény tartsa fenn az olvasó kíváncsiságát, a stílus és a hangulat tartsa meg az arab, perzsa, indiai vagy más, az *Ezeregyéjszakában* szereplő keleti színezetet, harmadsorban pedig minden szöveg működjék fabulaként is.

A kísérlet fő célja számomra az volt, hogy „bazar” jellegű prózakötetet hozzunk létre, vegyes struktúrával, amelyben a fantasztikus és „gótikus” (ifríteket és dzsinneket felvonultató) mesék realista, tréfás (adomajellegű) mesékkel együtt szerepeljenek. Eszmei szinten ugyancsak ötvöző céloom volt: az olvasottak, műveltek világa keveredjen az egyszerű emberekével és a hétköznapok világával, a köznyelvvél. A városi környezet keveredjen a sivatag világával, a fantasztikus, kitalált egzotikus terek pedig valódi városokkal legyenek szembeállítva.

A kolozsvári prózaíró műhely vezérfonala azonban mindig a narratívák hasznosítása volt, annak módja, ahogyan az epika megszületik és megnyilvánul. Ebben az értelemben kitaláltunk egy sor narratív fogást, gyakoroltunk, és mesélőkké alakultunk írás közben, különösen mivel az első szövegek vagy túl egyszerűek (és sematikusak) voltak, vagy túlsúfoltak és kuszák, valószerűtlen szereplőkkel és a keleti stílus átültetési nehézségeivel, a fiatal kolozsvári mesélőkre ugyanis nagy hatással volt az európai mesék szokásjoga.

A meséknek volt valamelyes tematikus fegyelme, de ez csak relatív volt, és csak is a kanonikus mesefüzérből rögzített (vagyis minimális szinten jellemzett) szereplőkre vonatkozott, amelyeket a kolozsvári csoport átvett, hogy új életet adjon nekik. Olyan volt az egész, mint egy second-hand bábszínház, amelyben a bábok végül életre kelnek, és átveszik az uralmat azon mese valósága fölött, amelynek központi szereplőjévé válnak.

A régi mesékhez hasonlóan az új mesék is helyenként ötvözték a prózát a verssel. A Harún al-Rashid kalifa által megadott (hermeneutikai) definíció a Núr ed-Dín Alí és Anísz al-Dzsalisz történetében a kolozsvári műhelyen alkotott szövegekben is érvényes maradt: „A próza selyemhímzés, a vers: igazgyöngyosor.” A próza narratív stratégia szerint épülő konstrukció, és ez nem csupán arra a kíváncsiságra épít, amely a világ megismerése felé vivő epika sajátja, hanem olyan trópusokra is, amelyek megszelídítik, elsimítják a narrációt. A vers kiindulópontja is hasonló, de hiányzik belőle ez a fajta architektúra: kis felületeken kerül megmunkálásra, és mindig a stílusalakzatok szintjén koncentrálódik. A próza lendületes szabómunka, a vers elaprózott ékszerész-munka, de mindkét esetben alapvető fontosságú a minőségi nyersanyag: selyem (a próza esetében), illetve drágakövek és nemesfémek (a vers esetében).

A kolozsvári műhelyen a játékoság nagyon fontos volt: amolyan narratív karnevállal kísérletezünk (sikeresen), explicit és bizonyított teatralitással (innen az ösztönző stratégiák), amelyben a narrációt egyik mesélő (részt vevő diák) a másikkal passzolta, epikai „labdákon” keresztül – innen eredeztethető az arab-kolozsvári mesefüzérből a trickster típusú szereplők bősége (bohócoké, csínytevőké). A narratív játékokat ugyanakkor egy másik (szándékosan materializált) eszme, egy úgynevezett epikai *carpe diem* megvalósítására is használtuk. Az ezen műhely eredményeként született könyv címe *Dunjazád, rabszolganője, Rashazád és Sáh-Zemán király meséi*, és a Tracus Arte kiadónál jelent meg 2012-ben.

2009 novemberében egy újabb prózaíróműhelyt kezdeményeztem, még kísérletibbet, mint az első (az *Ezeregyéjszakás*): ezúttal a narráció művészetének és az erotikus témáknak az ötvözéséről volt szó, oly módon, ahogyan Boccaccio *Dekameron*­jában és Philip Roth *A Portnoy-kór* című regényében megjelennek. A kísérlet viszont sikertelennek bizonyult (bár a koncepció demonstratív-játékos volt): nem a két szerző ötvözése volt a hibás, hanem a résztvevők alkalmazkodásának hiánya, akik egymás után írtak a nyolc történet mindegyikében, anélkül hogy egy kívánatos narratív logikát vagy homogén perspektívát figyelembe vettek volna.

2012-ben, márciustól őszig újabb, pszichedelikus zenére építő műhely zajlott, ezúttal prózával ötvözve – hat alkalmat szenteltünk a pszichedelikus zenére való írásnak, nyolcat pedig magának az írásnak, zenével vagy anélkül. Az ekkor felhasznált zenék előadói: Pink Floyd (kizárólag a Syd Barrett által fémjelzett időszak), Velvet Underground, Mars Volta, Jeff Buckley és mások. A kiindulópont ismét a samanisztikus zene volt. A műhely második részében írt próza kollektíven íródott (néha két- vagy négykezesek formájában), középpontjában pedig egy pszichedelikus személy (árva, zenész, homeless, drogfüggő) koncentrált élete állt. Pszichológiai szempontból ez volt a legérdekesebb műhely, mivel a résztvevők nem ismerték egymást, így különféle interakciós hidakra volt szükség, míg a csapat relatíve összeforrott (a résztvevők egy része menet közben feladta, különféle okokból, főleg időhiány miatt, de azért is, mert a műhely nagyon megterhelő volt). Ezen a bonyolult műhelyen nem a végső szöveg volt a lényeg, hanem az odáig vezető út.

2014 nyarán hatnapos prózaíró tábor­ot szerveztem *Dunai mesék* címmel, amelyen részt vett néhány mesélő az *1001 nap és éjszaka* műhelyről. A tábornak a Polul Cultural Cetate (Mircea Dinescu Alapítvány) adott otthont, és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem részben anyagilag is támogatta. A történeteket teljes terjedelemben közölte a *Steaua* kulturális folyóirat.

A 2014–2015-ös egyetemi év során különleges, filmforgatókönyv-író műhelyt szerveztem, pontosabban híres filmek folytatásáról szólt ez, mint az *Egy makulátlan elme örök ragyogása*, *Vanilla Sky* és *Eredet*. A kezdeti 40 lelkes érdeklődőből végül 9-en maradtak, akiknek a forgatókönyveit kézirat­kötet formájában a Phantasma könyvtárban lehet megtekinteni a bölcsészkaron.

2015 nyarán négynapos prózaíró tábor­ot szerveztem *Szabadkikötős és Salmarinós elbeszélők* címmel Sulinán. Ezen nyolc diák vett részt, a különleges meghívott pedig Simona Popescu író volt, aki a maga során szintén leve­zényelt itt egy prózaműhelyt.

Ui. A kreatívírás-műhelyeimen született szövegek többsége (az *1001 nap és éjszaka* kivételével, amely könyv formájában megjelent 2012-ben a Tracus Arte kiadónál) megtalálható a www.phantasma.ro címen.

Miután sok napon át csendesen ült a hálószo­bában...*

■ *Miután sok napon át csendesen ült a hálószo­bában Sahriár királlyal és Sahrazáddal, Dunjazád, Sahrazád húga egy ideje bátortalanul visszavonult, mivel nővére­nek már nem volt szüksége biztatásra és dicséretre mesélés közben. Ami a halál veszélyét illeti, amaz már tovatűnt, mint kiderült, bizonyos időre sikerült elűzni. Ezért Dunjazád Sahriár és Sahrazád lábához vetette magát, megcsókolta kezüket, majd visszavonult, mert már nem volt helye ama hálószo­bában. Nővéreért való aggodalmában nagyon messzire sem ment, hanem egy közeli szobában maradt, rabszol­gájával, Rashazáddal. Apja, a vezír engedélyezte ezt neki. Dunjazád egy közeli háló­szobában húzódott meg, mivel még mindig féltette nővére életét.*

*Két részlet az alábbi kötetből: *Poveștile Duniazadei, ale sclaviei sale Rașazada și ale regelui Șahzaman*. Tracus Arte, Buc., 2012.

– Allahra, sosem bocsátom meg magamnak, ha Sahrazád nővérem elalszik vagy a fáradtság úrrá lesz rajta, a király meg mesélő nélkül marad éjjelente. A Mindentudóra és Mindenek Urára, minden holdfelkelten ébren kell maradnom, hogy meghallgassam nővérem meséit. És ha ő valaha elalszik, én regélhessek helyette, elég leleménnyel ahhoz, hogy a muszlimok leányait elkerülje a halált!

Ezért Dunjazád egész szívéből maradt ott a királyi lakhoz közeli szobában. Nappal találkozott a nővérével, miután az valamicskét pihent a hálóban, és együtt olvastak meséket, amíg Sahriár igazságot tett az alattvalói között, és parancsokat osztogatott esteledésig, éjszaka pedig kinyitott egy rejtett kis ablakocskát, amelyet a király szobájának falában vájt, és innen hallgatta ő is, Rashazád rabszolganőjével együtt Sahrazád kimondhatatlanul leleményes meséit. Nappal még mást is tett: elküldte Rashazádot a bazárba, apjának, a vezírnek egy becsületes szolgálójával együtt, és a rabszolganőnek szigorú parancsot kellett teljesítenie: meghallgatni a kereskedők, majd a tevehajcsárok, teherhordók, vízhordók, pénzváltók, ékszerészek, fűszer-, gyümölcs- és húsárusok, de a rabszolgakereskedők és a rabszolgáik meséit is. A meséket szívében és szájában őrizte, hogy Dunjazádnak, úrnőjének ajándékozhasssa őket. Ő pedig felcsavart tekercesekre írta le amazokat, hogy el ne vesszenek, és egy ládába rejtette, amelyhez csak akkor fordult volna, ha nővérének elfogytak volna a meséi. Így nővére iránti szeretetből Dunjazád is elmondhatta volna a meséket, hogy megakadályozza Sahriár királyt további szüzek megölésében.

– Allahra, mondta Rashazád, csodálatos úrnőm, elégedett leszel majd velem, és olyan hozok a bazárból, az ott regélő férfiaktól, ami kedvedre lesz, és megszelídíti Sahriár királyunk szívét. Sahrazád úrnő pedig legyen továbbra is a legtisztább az összes szüzek közül, akik még a királyságban maradnak, és akik az életüket köszönhetik neki, mivel igazhívó lélek ő.

Az elnyeltek és az elnyelők meséje*

■ Amikor a Jóságos Allah megteremtette a világot, vele együtt az összes létező mesét is megteremtette, ám közülük nyolc ismeretlen maradt, mert nyolc kishitű élőlény nyelte el ezeket a meséket, hogy egy szavuk se juthasson az emberek fülébe. Azonban Allah, az örökké könyörületes, nem terjesztette ki haragját e lényekre, mint ahogy a tettükért dukált volna, hanem csak annyi büntetést rótt ki rájuk, hogy alantas és ügyefogyott teremtményekké változtatta őket, hogy lopásuk hiábavaló legyen. És a sivatagot és annak vidékét jelölte ki nekik lakóhelyül. Azonban a lények kapzsisága még mindig kielégítetlen maradt, és keresni kezdték egymást.

És ím az egér volt az első, aki hosszú éveken át utazott egy bölcsességes könyv gerincében, egy könyvben, melyet sokat hordozott átalvetőjében egy csillagjós, aki a világ kezdetétől fogva utazott gyógyírokkal és amulettekkel teli karavánjával. Lévén, hogy az átalvető igen tömött volt, a könyv pedig a tetején hevert, egyszer csak a forró homokba hullott úgy, hogy senki sem látta, az egér pedig egyszerre egyedül találta magát a sivatagban.

A magas égből egy holló, aki a messzi országok hegycsúcsainak havához hasonlatosan fehér volt, lecsapott az egérre, és lenyelte, bár ez nem állt természetében. És amikor el akarta kápráztatni a többi teremtményt egyik dicső énekével, arra döbbsent, hogy csak károgás jön ki csőréből. A hatalmas dühtől a tollai pedig azonmód feketévé váltak.

Ugyanabban az időben egy vén sólyom bukkant elő a sivatagbeli kevés tüskebokor közül, és rászánta magát, hogy utolsó erejével a hollóra vesse magát, el akarván nyelni azt. Az éhség hajította ugyanis, és más állat nem volt a közelben. Ahogy a mondás

tartja: amikor a lábad remeg, és a halál leleselkedik rád, a máskor röptödet kísérő sajtát fajtádat is megeszed.

És íme a kígyó, aki egy kiégett fa odvában rejtőzködött, nem akart többé kígyótestvéreivel maradni, akiknek annyira elégük lett a homokból, hogy már nem is voltak kígyók, és hozzá hasonló társat keresett magának, aki olyan kígyóbőrbe bújt fenevadakat szülhetne neki, amilyeneket Allah rendelt. És a sivatagban csúszva megpillantotta a csupasz sólymot, és azon nyomban megfélekedett kereséséről. Elhatározta, hogy próbára teszi erejét, és lenyelte a sólymot.

Élt ugyanakkor egy cibetmacska, egy liba szolgálja, akinek a tollát kellett tisztítania, és főznie a kerítő gúnároknak, amíg egyikőjük szívének igen kedves nem lett, a liba meg irigységében magára hagyta őt a sivatagban. Miközben a gyilkos nap marta-lékául magára maradt, és sorsát átkozta, a cibetmacska megpillantotta a jóllakott kígyót, és lenyelte, mivel már nem hitt más fenevadak barátságában.

Szintén azokban az időkben egy kereskedő rakoncátlan majma ellopta amaz vízipipáját és füves zacskóját, és a sivatagba szökött. Miután hasist szívott, rendkívüli éhség tört rá, megpillantotta a cibetmacskát, és mivel gránátalmának nézte, se szó, se beszéd, lenyelte.

A sakál, ez a rettegett tolvaj akkor már egy hónapja nem evett, és a sok böjtöléstől a bordái úgy kiálltak, akár egy horgony. Amikor megjelent előtte a majom, aki tovább akart menni, maga után vonszolva a lopott vízipipát, azonmód beleharapott. A majom siránkozva próbálta kiszabadítani sovány hátsóját a fogai közül, és éhségre való gyógyvírt ígért a sakálnak. Amint kiszabadult a szájából, zsályával és hasissal tömte meg a vízipipát, és együtt elszívták azt. A sakál azonban még éhesebb lett, és szédülten lenyelte a majmot.

Eközben egy teve, aki a homok alá bújt a nap elől, nyugodtan bóbiskolt, amikor egy sakál, homokdűnének nézve a púpjait, megbotlott benne. A szundításból felébredvén, így érthetően haragosan a teve körülnézett, keresve a vadat, aki megzavarta édes nyugodalma. Hiába próbált a sakál kereket oldani, a teve patájával szétzúzta a fejét, elkábította és befalta, mint egy bogáncsot.

De nem pihenhetett így sem, mivel két tevehajcsár, akik messziről látták, bekerítették, és kötelet vetettek a nyakára, és elvitték a legközelebbi várba, a sivatag és a vizek találkozásához. Itt sem ütött sokáig szállást a teve, mivel a tolvajok eladták egy hajósnak, aki a Mágneshegy felé tartott. Mint az összes hajó, amely eltévedt e sötét vizeken, ez is itt lelte végét az összes emberi lélekkel együtt, mivel azon tűzforró pillanatok az év egyetlen olyan napját jelölték, amely a tűzben való hit napjaként ismeretes, amikor a szigeten kiszabadult Szalóméandra szája forró lóvét lövellt. A teve volt az egyetlen, aki inkább holtan, mint élve megszabadult, és akinek sikerült magához csábítani a Szalóméndrát, nyolc eddig ismeretlen, soha el nem mondott mesét ígérve neki. Amaz meg megértvén, hogy önmaga Szalóméandra-meséje még a teve púpjaiban lakozó nyolc mesén is túlsz, azonnal tudta, hogy tűzben el kell emésztenie a tevét, akárcsak egy elégetett kéziratot, amelyet örökre elfelejt az egész emberiség. Így mielőtt a Nap lement, és a nappal véget ért volna, a Szalóméandra elnyelte a hamut, és a meséket örökre magába zárta a Mágneshegy.

Sebők Rác Tímea fordítása

■ JEGYZET

1. Ezzel kapcsolatos gondolataimat részletesen a következő konferenciákon fejtettem ki: 2007. március 29. – április 1., Budapest. *Europaetica Sacra, About Delirionism* – a budapesti Goethe Intézet Language Border című szimpóziumának keretében; de a *Delirionismul sau manual concentrat despre cum să nu rămâi blocat în realitate* című cikkben is – Vatra 2010/2., 60–61; vagy itt: *Il Delirionismo o un manuale concentrato su come non rimanere bloccati nella realtà*. In: *Poetica dell'immaginario* – a cura di Gisele Vanhese, Centro Editoriale e Librario, Università della Calabria, 2010. 33–38.